

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे

बी. ए. – (विशारद) योग

परीक्षा : मे – २०२५

द्वितीय वर्ष

सत्र – ३

विषय:- योग तत्त्वज्ञान (भाग-३) (YC – 301/ YC-3011/BAYH-23-301)

दिनांक : ०९/०५/२०२५

गुण : ६०

वेळ : दु. २.०० ते दु. ४.३०

- सूचना :**
१. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 २. उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
 ३. उत्तरपत्रिकेत प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नक्रमांक लिहिणे आवश्यक आहे.

- प्र.१. पुढील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) (४०)**
- १) पंचज्ञानेंद्रिय, पंचतन्मात्रा, पंचमहाभूते यांचा परस्पर संबंध स्पष्ट करा.
 - २) विपश्यना ध्यान सविस्तर लिहा.
 - ३) जपाचे घटक सविस्तर लिहा.
 - ४) मांडुक्य उपनिषदातील ७ अंगे व १९ मुखे सविस्तर स्पष्ट करा.
 - ५) जैन दर्शनातील मोक्ष संकल्पना लिहा.
 - ६) सांख्यदर्शनातील तत्वांचे वर्गीकरण करा.
- प्र.२. पुढील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (१०)**
- १) सांख्यदर्शनातील त्रिगुण संकल्पना थोडक्यात सांगा.
 - २) सम्यकचरित्रातील पाच व्रते स्पष्ट करा.
 - ३) नादानुसंधानाच्या चार अवस्था थोडक्यात स्पष्ट करा.
 - ४) पंचकोष संकल्पना स्पष्ट करा.
- प्र.३. टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) (१०)**
- १) सांख्यदर्शनातील दुःखत्रय
 - २) गुप्ती
 - ३) नादयोगाचे मूळ घटक
 - ४) आत्म्याचे चार चरण

Translation in English

Sub: Yoga Philosophy (Part-III) (YC-301/YC-3011/BAYH-23-301)

Instructions:

- 1) All Questions are Compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.
- 3) In the case of any doubt the Marathi version shall be held to be authentic and final.
- 4) While writing answers the respective question numbers must be mentioned in the Answer Book.

Q.1. Answer the following questions in detail. (Any Four) (40)

- 1) Explain the interrelationship of Panncajnānendriye, panncatanāmatra, panncamahabhūte.
- 2) Write Vipasyana meditation in detail.
- 3) Write the components of Japa in detail.
- 4) Explain in detail the 7 āṅge and 19 mukhe of Maṇḍukya upaniṣada.
- 5) Write the concept of salvation in Jain philosophy.
- 6) Classify the principles of Sāṅkhya Darsana.

Q.2. Answer the following questions in short. (Any Two) (10)

- 1) Explain in brief the triguṇa concept of Sāṅkhya darsana.
- 2) Explain the Pancha Vrata in Samyak Charitra.
- 3) Briefly explain the four stages of Nadanusandhāna
- 4) Explain the concept of Pancha Kosha.

Q.3. Write short notes. (Any Two) (10)

- 1) Duḥkhatraya in Sāṅkhya darsana
- 2) Gupti
- 3) The basic elements of Nadayoga
- 4) Four carāṇa of Aatman (soul)
